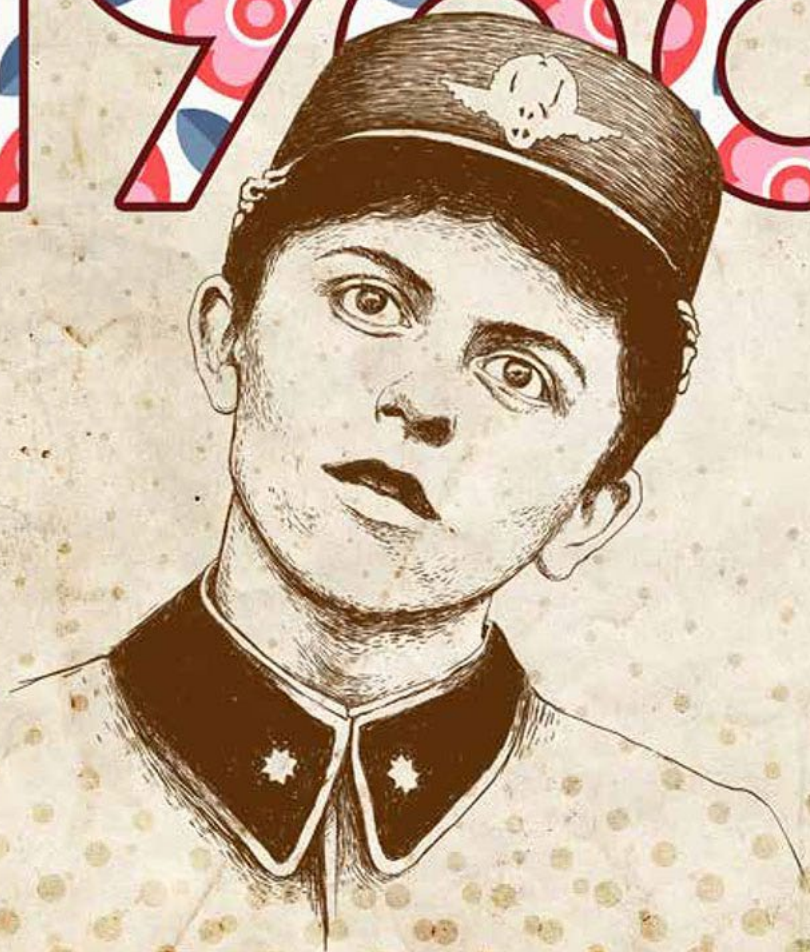

MŮJ ROK

1966

Můj rok 1966

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihynastole.cz
www.albatrosmedia.cz

Markéta Kyzlinková
Můj rok 1966 – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

OBSAH

Úvodem	4	Krimi	165
Kultura	22	Politika	177
Hudba	24	Sport	188
Film	40	Doprava	197
Literatura	63	Letectví a kosmonautika	208
Divadlo	73	Letectví	210
Výtvarné umění	88	Kosmonautika	213
Móda	98	Věda a technika	217
Architektura	115	Kalendárium 1966	224
Realita všedního dne	128	Závěr	253
Zdraví	154	Zdroje	256

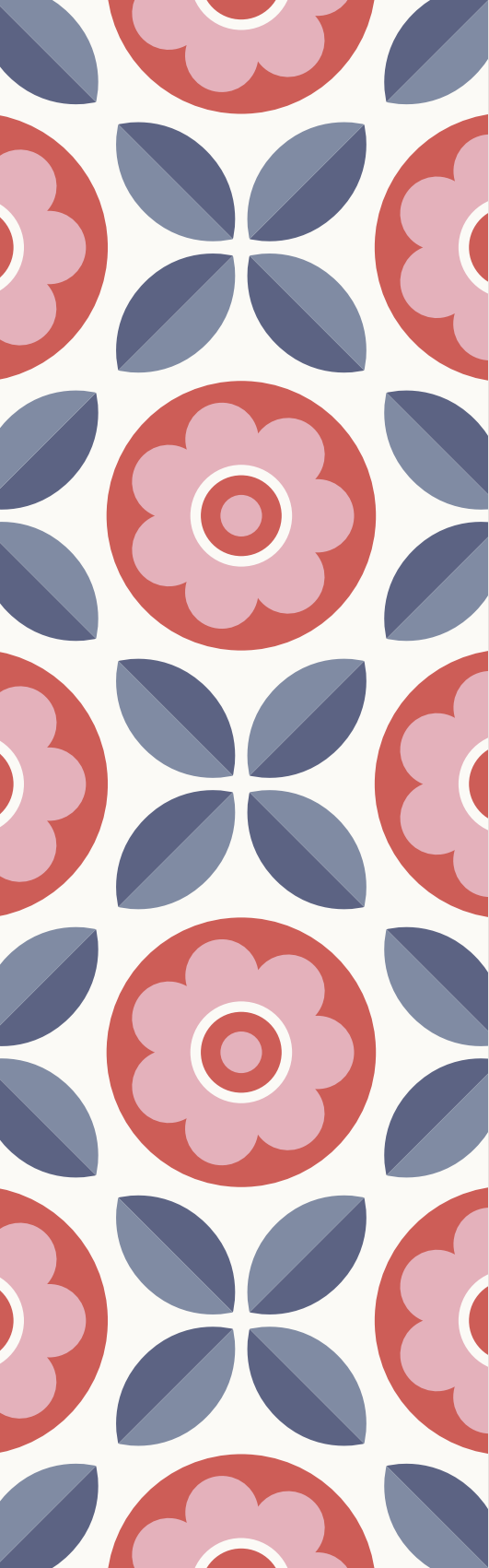
ÚVODEM

Rok 1966 byl rokem, kdy se v Československu i ve světě začalo něco měnit – a lidé to cítili ve vzduchu. Po osmnácti letech od „Vítězného února“ už nebylo možné dál předstírat, že vše je v nejlepším pořádku. Cenzura sice stále existovala, ale její sevření začalo povolovat a do společnosti pronikaly nové myšlenky. V novinách i na ulicích se čím dál častěji mluvilo o tom, co nefunguje – a že král je možná opravdu nahý. Ekonomické reformy, které navrhoval Ota Šik, slibovaly konec „kultu plánu“ a otevřenější přístup k realitě. Lidé si začali klást otázky, proč hospodářské výsledky neodpovídají vynaloženému úsilí, a v anketách už se nebáli říct, že žijí skromněji než dřív.

Přesto byla doba nabitá energií. Moderní umění, nové divadelní hry i filmy československé nové vlny přitahovaly davy a dokázaly rozprout debaty na ulicích i v kavárnách. V kinech se promítaly filmy, které dnes patří do zlatého fondu – ať už šlo o experimentální *Sedmikrásky*, poetické *Ostře sledované vlaky*, nebo komiksovou komedii *Kdo chce zabít Jessii?*. Hudební scéna žila nejen Zlatým slavíkem, ale i první Bratislavskou lyrou, kde se poprvé naplno propojily české a slovenské hudební proudy. V rozhlase se hrály nejen povolené písně, ale i nové bigbítové hity, které mladí poslouchali na pašovaných deskách a magnetofonových páscích.

Za hranicemi sílilo protiválečné hnutí, v USA i Evropě se demonstrovalo proti válce ve Vietnamu a mladí lidé objevovali svobodu v hudbě, módě i životním stylu. Beatles vydali přelomové album *Revolver*, minisukně dobývaly svět a v televizi se poprvé objevil *Star Trek*. Věda a technika posouvaly hranice možného – NASA vyslala sondu k Měsíci, v Československu se rozšiřovaly nové domácí spotřebiče a lidé snili o lepším bydlení i cestování.

Byl to rok, kdy se rodily nové trendy, ale zároveň se v každodenním životě nadále stálo ve frontách, řešily se nedostatky a lidé hledali vlastní cesty ke spokojenosti. Ti, kteří se v roce 1966 narodili, v sobě nesou otisk doby plné naděje, odvahy i rozporů. Právě jim – a všem, kdo chtějí pochopit, jaká byla skutečná atmosféra roku 1966 – je určena tato kniha.

Stránka pro tebe

PF 1966

ROK 1966 PODLE JINÝCH KALENDÁŘŮ

Gregoriánský kalendář	1966 (MCMLXVI)
Arménský kalendář	1415
Asyrský kalendář	6716
Barmský kalendář	1328
Bengálský kalendář	1373
Berberský kalendář	2916
Buddhistický kalendář	2510
Byzantský kalendář	7474–7475
Čínský kalendář	4662–4663 Ohnivý Kůň / Dřevěný Had
Etiopský kalendář	1958–1959
Hebrejský kalendář	5726–5727
Íránský kalendář	1344–1345
Islámský kalendář	1385–1386
Japonský kalendář	41. rok éry Šówa
Javánský kalendář	1897–1898
Koptský kalendář	1682–1683
Korejský kalendář	4299
Thajský solární kalendář	2509

ČÍSLA, TABULKY A STATISTIKY

CENY POTRAVIN, ZBOŽÍ A SLUŽEB (V KČS)

Potraviny

Chleba, 1 ks	2,60
Mouka hladká, 1 kg	3,20
Mouka hrubá, 1 kg	3,80
Rýže, 1 kg	5,-
Brambory pozdní, 1 kg	0,80
Hovězí přední, 1 kg	17,-
Hovězí zadní, 1 kg	29,-
Vepřová pečeně, 1 kg	30,-
Vepřový bůček, 1 kg	20,-
Maso telecí (pečeně), 1 kg	26,-
Kachna, 1 kg	28,-
Kuře, 1 kg	26,50
Kapr, 1 kg	11,-
Filé z tresky, 1 kg	14,-
Šunka uzená, dušená, 1 kg	70,-
Turistický salám, 1 kg	50,-
Párky, 1 kg	25,-
Máslo, 1 kg	40,-
Vepřové sádlo, 1 kg	22,-
Margarín (Smetol), 1 kg	18,80
Olej, 1 l	25,40
Mléko, 2 % tuku, 1 l	1,90
Šlehačka, 0,25 l	9,-
Sýr Eidam 30%, 1 kg	19,-
Vejce letní, 1 ks	1,-

Vejce zimní, 1 ks	1,30
Cukr kostkový, 1 kg	8,-
Káva zrnková pražená, 1 kg	160,-
Čaj, 1 kg	170,-
Čokoláda, 1 kg	90,-
Lahvové pivo 10°, 0,5 l	1,70
Víno bílé, 1 l	17,-
Rum 40%, 1 l	65,-

Cigareta Partyzánka	0,16
Cigareta Memfis	0,40

Móda

Pánský plášť vlněný letní	250,-
Šaty dámské umělohedvábné s krátkým rukávem	115,-
Plášť dámský vlněný zimní	440,-
Pánská bavlněná košile s dlouhým rukávem	40,-
Dámské silonové punčochy	18,-
Pánské bavlněné ponožky	4,50
Pánské kožené boty	140,-
Dámské kožené boty	130,-

Vybavení domácnosti

Mýdlo jádrové, 1 kg	7,20
Mýdlo toaletní, 1 kg	25,-
Uhlí hnědé, 100 kg	17,20
Uhlí černé, 100 kg	24,40
Elektrický sporák tříplotnový	2 880,-
Elektrická chladnička absorpční 60 l	2 000,-
Pračka s odstředivkou	1 640,-
Chladnička 60 l	2 000,-
Televizor	3 620,-
Nábytek do kuchyně (souprava)	2 474,-
Cihly, 100 ks	600,-
Elektrina, 1 kWh	0,70
Plyn, 1 m ³	0,50
Motocykl Java 250 ccm	9 000,-
Škoda MB 1000	45 600,-
Benzin – normál/speciál, 1 l	2,10/2,40

Služby

Jízdné osobní vlak (100 km)	14,-
Jízdné rychlík (300 km)	58,80
Jízdné autobus (10 km)	3,40
Jízdné MHD tramvaj	0,60
Poštovné za dopis	0,60
Telefon (místní hovorné – v rámci jednoho města)	0,30
Měsíční poplatek rozhlas/televize	5,-/15,-
Měsíční předplatné novin	8,90
Stříhání vlasů	3,-
Vodová ondulace s mytím vlasů	9,-
Trvalá ondulace s mytím vlasů	38,-
Kino klasický formát	4,-
Kino širokoúhlá projekce	6,-
Hotel B, dvoulůžkový pokoj bez koupelny	41,30

Průměrná mzda (bez pracovníků v JZD) – 1 541 Kčs

Plat ve školství a kultuře – 1 430 Kčs

Plat ve zdravotnictví – 1 277 Kčs

Bydlení

Dokončeno bylo 75 526 nových bytů, z toho 19 172 v rodinných domech.

Průměrná obytná plocha bytu byla 42 m², rodinného domu 48 m².

Vybavenost domácností (na tisíc obyvatel)

Pračka s odstředivkou – 215 ks
Chladnička a mraznička – 107 ks
Televizor – 171 ks

Rozhlasový přijímač – 378 ks
Osobní automobil – 33 ks
Motocykl – 95 ks

SPOTŘEBA NA 1 OBYVATELE NA ROK

Denní kalorická spotřeba je 3 105 kcal

Rýže	4,7 kg	Sýry	2,8 kg
Pšeničná mouka	92,5 kg	Vejce	233 ks
Těstoviny	2,1 kg	Máslo	8,3 kg
Maso	61,6 kg	Sádlo	7,9 kg
(vepřové 35,6 kg, hovězí 18,6 kg, telecí 1,4 kg, drůbeží 5,3 kg)		Zelenina	83,5 kg
Ryby	5,4 kg	Ovoce	51,9 kg
Luštěniny	1,1 kg	Cukr (obsažený i ve výrobcích)	37,5 kg
Brambory	110,7 kg	Čaj	0,01 kg
Mléko	108,6 l	Káva	0,6 kg

Alkohol a cigarety na 1 obyvatele a rok

Pivo	132 l	Alkoholické nápoje v hodnotě čistého lihu	7,1 l
Lihoviny 40 %	3,2 l	Cigarety	2 021
Víno (hroznové i ovocné)	14,5 l	Doutníky	necelých 7

A. Pořadí nejčastějších příčin smrti v roce 1966

Číslo pořadí	Skupina nemocí	Počet úmrtí	
		na 100 000 obyvatel	v % celku
1.	Nemoci srdce a cév	330	33,1
2.	Novotvary	211	21,1
3.	Nemoci ústrojí nervového a čidel	125	12,6
	z toho: cévní poruchy centr. nervstva	115	11,5
4.	Nemoci ústrojí dýchacího	90	9,1
5.	Úrazy a otravy	75	7,6
	z toho: sebevraždy	23	2,3
6.	Nemoci ústrojí trávicího	42	4,2
7.	Nemoci alergické, žláz, výměny a výživy	25	2,5
8.	Nemoci ústrojí močového a pohlavního	23	2,3
9.	Chorobné příznaky, stař. sešlost	20	2,0
10.	Nemoci přenosné a cizopasně	20	2,0
	z toho: tuberkulóza	14	1,4

Pro srovnání uvádíme spotřebu v roce 2022: vepřové 43 kg, hovězí 8,8 kg, telecí 0,1 kg, drůbeží 28,1 kg, ryby 5,9 kg, ovoce 87,4 kg, lihoviny 6,8 l.

DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ

Na celém světě žije přibližně 3,41 miliardy lidí.

Počet obyvatel ČSSR	14 240 041	Počet živě narozených	222 615
Mužů	6 949 962	Chlapců	114 231
Žen	7 290 079	Dívek	108 384
Na 1 000 mužů připadá	1 049 žen	Uměle přerušená těhotenství	95 057
Počet sňatků	115 724	Počet zemřelých	142 141
(8,1 na 1000 obyvatel)		Přirozený přírůstek	80 474
Počet rozvodů	20 244	(rozdíl živě narození a zemřelí)	
(17,5 rozvodů na 100 sňatků)		Zahraniční stěhování:	
Počet narozených	224 429	přistěhovali se	4 913
(z toho 212 464 v manželství,		vystěhovali se	8 086
tj. 95 % dětí se narodilo		Počet pracujících	6 638 000
do manželství)		(z toho 2 997 000 žen)	

Průměrná délka jedné pracovní neschopnosti je 16,2 dne.

B. Pořadí nejčastějších nemocí podmiňujících pracovní neschopnost v roce 1966

Číslo pořadí	Skupina nemocí	Počet onemocnění		Počet pronesaných dnů v % celku
		na 100 000 pojištěnců	v % celku	
1.	Nemoci ústrojí dýchacího (vč. vir. chřipky)	38 688	39,1	22,2
2.	Úrazy a otravy	15 059	15,2	18,4
3.	Nemoci ústrojí trávicího	9 672	9,8	10,2
4.	Nemoci ústrojí nervového a čidel	7 116	7,2	8,8
5.	Revmatismus a nemoci pohyb. ústrojí	6 108	6,2	7,5
6.	Nemoci kožní	4 772	4,8	4,4
7.	Nemoci přenosné a cizopasně (bez virusové chřipky)	4 514	4,6	5,6
	z toho: tuberkulóza	189	0,2	2,2
8.	Nemoci ústrojí močového a pohlavního	4 277	4,3	5,3
9.	Nemoci srdce a cév	3 317	3,4	8,4
10.	Komplikace těhotenství, porodu, potratu a šestinedělí	1 876	1,9	2,3

Kultura

Počet divadel	85
Dokončené filmy	965
z toho celovečerní	44
Vydané knižní tituly	6 435
Vydávané časopisy	1 247
Knihovny	12 286
Registrovaní čtenáři	1 810 000
Muzea	275
Parky kultury a oddechu	19
Hrady a zámky (otevřené veřejnosti)	155
Počet jejich návštěvníků	6 774 000
Zoologické zahrady	13
Počet jejich návštěvníků	2 688 000

Zdravotnictví

Počet obyvatel na 1 lékaře	471
Psychiatrické léčebny	31
Nemocnice	258
Počet lékařů (36,4 % ženy)	30 286
Cestovní ruch	
Počet ubytovacích zařízení	3 028
Z toho hotely de luxe A, A, B	83
Počet lůžek	124 115
Počet hostů	7 076 237
Počet noclehů	15 815 842
Autokempinky a stanové tábory	305
Osoby cestující do zahraničí	1 964 362
z toho do nesoc. zemí	209 490
Zahraníční návštěvníci	3 518 456

NEJOBLÍBENĚJŠÍ DÍVČÍ JMÉNA

Jana	5 764
Ivana	3 528
Lenka	2 880
Hana	2 597
Eva	2 290
Jitka	1 932
Iveta	1 837
Alena	1 728
Marie	1 696
Dana	1 599

NEJOBLÍBENĚJŠÍ CHLAPECKÁ JMÉNA

Petr	6 367
Jiří	5 182
Pavel	4 817
Jaroslav	2 773
Miroslav	2 720
Josef	2 592
Milan	2 530
Jan	2 505
Zdeněk	2 161
Roman	2 119

NARODILI SE

U NÁS

Vladimír Mlynář, politik

Ondřej Malý, herec

Petr Vachler, producent

Petr Bendl, politik

Roman Holý, skladatel, zpěvák a producent

Luděk Niedermayer, politik, ekonom

Jan Potměšil, herec

Lucie Bílá, zpěvačka

Iveta Bartošová, zpěvačka

Igor Bareš, herec

Ondřej Vetchý, herec

Jiří Langmajer, herec

15. ledna

19. ledna

29. ledna

24. ledna

23. února

13. března

31. března

7. dubna

8. dubna

15. dubna

16. května

3. června

Ondřej Malý

Roman Holý

Iveta Bartošová

Igor Bareš

Jan Železný , atlet, oštěpař, olympijský vítěz	16. června
Lou Fanánek Hagen , zpěvák, textař	18. června
Petr Kolář , zpěvák	20. června
Monika Načeva , zpěvačka	27. června
Jiří Macháček , herec a zpěvák	6. července
Zdeněk Podhůrský , herec, moderátor	30. července
Michal Suchánek , herec, komik	29. července
Petr Vondráček , herec, zpěvák, moderátor	8. srpna
David Koller , zpěvák, bubeník	27. září
Radek Holub , herec	1. října
Petr Svoboda , atlet, překážkář, olympijský vítěz	10. října
Richard Genzer , herec, komik, moderátor	20. prosince

Ondřej Vetchý

Monika Načeva

Jiří Macháček

Jiří Langmajer

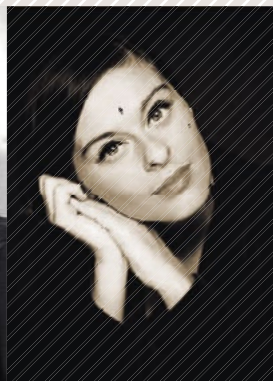
VE SVĚTĚ

Stefan Edberg , švédský tenista	19. ledna
Luc Robitaille , kanadský hokejista	17. února
Cindy Crawford , americká modelka a herečka	20. února
Billy Zane , americký herec	24. února
Robin Wright , americká herečka	8. dubna
Cynthia Nixon , americká herečka	9. dubna
Lisa Stansfield , britská zpěvačka	11. dubna
Samantha Fox , britská modelka a zpěvačka	15. dubna
Janet Jackson , americká zpěvačka	16. května
Helena Bonham Carter , britská herečka	26. května
J. J. Abrams , americký filmový režisér a producent	27. června

Cindy Crawford

Lisa Stansfield

Samantha Fox

Halle Berry

Mike Tyson , americký boxer	30. června
Halle Berry , americká herečka	14. srpna
Salma Hayek , mexická herečka	2. září
David Cameron , britský politik	9. října
Luke Perry , americký herec	11. října
David Schwimmer , americký herec	2. listopadu
Gordon Ramsay , britský šéfkuchař	8. listopadu
Sinéad O'Connor , irská zpěvačka	8. prosince
Kiefer Sutherland , kanadský herec	21. prosince
Alberto Tomba , italský lyžař	19. prosince

Salma Hayek

Luke Perry

Gordon Ramsay

Kiefer Sutherland

ROK OHNIVÉHO KONĚ

21. LEDNA 1966 – 8. ÚNORA 1967

Rok ohnivého Koně bývá spojován s energií, pohybem a chutí měnit zaběhlé pořádky. Kdo čekal klid, nedočkal se. Rok přál odvážným nápadům, novým směrům i těm, kteří se nebáli jít proti proudu. Ohnivý Kůň je zvíře svobodomyslné, pracovitě tvrdohlavé a rozhodně nesedí na místě. Do věcí se vrhá po hlavě, ale někdy dokáže zbořit, co mu stojí v cestě. V horoskopech se mu připisují charisma, odvaha i sklony k výbuchům. Když ho nic nebrzdí, dokáže strhnout celý dav.

Na svět přichází generace, která podle východního zvěrokruhu nesnáší otěže. V Číně se rozjela kulturní revoluce, která otřásla zemí. Válka ve Vietnamu eskalovala, v USA sílily protesty. Beatles vydali přelomový *Revolver* a odehráli své poslední koncertní turné. Popkultura přestávala být jen zábavou – začala mluvit do módy, politiky i způsobu života. V Československu se pozvolna rodilo reformní hnutí, které později povede k pražskému jaru. Ve vědě dál pokračoval vesmírný závod USA a SSSR, v Anglii se hrál slavný fotbalový šampionát. Rok 1966 zkrátka zanechal stopu téměř ve všech oblastech – a často šlo o stopu ohnivou.

Znamení Koně zahrnuje pozoruhodnou škálu osobností z různých oborů a období. V politice vynikli Edvard Beneš (1884), druhý československý prezident, Nelson Mandela (1918), jihoafrický prezident a bojovník proti apartheidu, německá kancléřka Angela Merkel (1954) a prezident USA Joe Biden (1942). Umělecký svět reprezentují hudební skladatelé Jaroslav Ježek (1906) a Leonard Bernstein (1918), zpěváci Waldemar Matuška (1932), Marta Kubišová (1942), Ray Charles (1930) a Aretha Franklin (1942) a hudebník a komik Ivan Mládek (1942). Filmovou a divadelní scénu obohatili režisér Ján Kadár (1918), režisér, herec a spisovatel Miroslav Horníček (1918), herci Harrison Ford (1942),

John Travolta (1954), Emma Watson (1990) a Jenna Ortega (2002). Ve sportu se prosadili gymnastka Věra Čáslavská (1942), tenistka Petra Kvitová (1990), judista Lukáš Krpálek (1990) a všestranná sportovkyně Ester Ledecká (2002). Literární svět zastupují ruský básník Aleksandr Solženicyn (1918), básník, prozaik a publicista Egon Bondy (1930) a pražský zemský rabín Karol Sidon (1942), výtvarné umění reprezentují malíř Bohumil Kubišta (1884) a ilustrátor Adolf Born (1930).

POVAHA

Ohnivý Kůň je vidět, slyšet a těžko ho lze přehlédnout. Kdo se narodil v tomto znamení, mívá v sobě mimořádný tah na branku, přirozené charisma a potřebu jít si vlastní cestou. Umí strhnout okolí, a pokud se pro něco nadchne, nezastaví se, ani když to zrovna nejde podle plánu. Nesnáší rutinu ani příkazy, zato miluje výzvy. Potřebuje prostor, kde může tvořit, měnit a hýbat věcmi. A pokud mu ho někdo upře, dokáže se pořádně rozohnit.

Je rychlý v nápadech i v reakcích. Někdy víc jedná, než přemýšlí, ale i to k němu patří. Raději zkusí deset věcí a tři z nich vyjdou, než aby stál na místě. Styl, originalita a jistá náklonnost k luxusu mu nejsou cizí. Ale není to skrbník – peníze má proto, aby se daly použít. Ideálně hned.

Angela Merkel

Nelson Mandela

Petra Kvitová

Ivan Mládek

VZTAHY A RODINA

Muži i ženy v tomto znamení jsou pro opačné pohlaví charismatičtí a přitažliví. Zamilovaný ohnivý Kůň je oddaný a romantický, ale zároveň si zachovává svou nezávislost. Ve vztazích potřebuje prostor a svobodu, nesnáší omezování a žárlivost. Manželství bere vážně a je schopen hluboké oddanosti, ale partner musí respektovat jeho potřebu dobrodružství a vzrušení.

Ohnivý kůň je ve vztazích dynamický a energický. Dokáže strhnout svým entuziasmem a optimismem. Ocení inteligentního a sebevědomého partnera, který mu bude rovnocenným protějškem. Nesnáší nudu a stereotyp, vztah musí být neustále ožívován novými zážitky.

Jako rodič nebazíruje na pravidlech, ale očekává samostatnost. Děti bere spíš jako partnery a ví, kdy je nechat běžet před sebou. Jako dítě je ohnivý Kůň neposedný, energický a těžko zvladatelný. Potřebuje hodně prostoru pro svou kreativitu a aktivitu.

PRÁCE

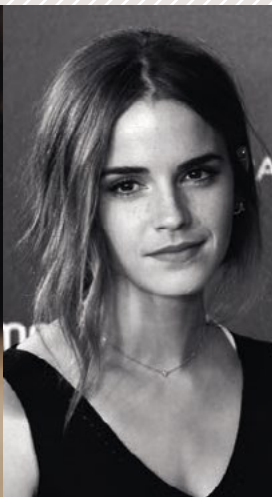
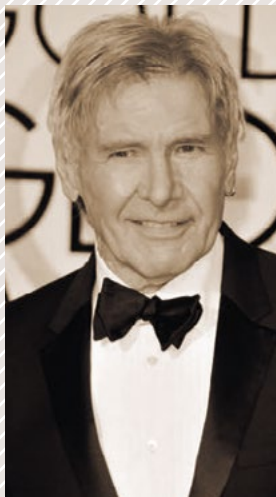
V práci ho nepřehlédnete. Energie, nápady a nadšení mu nechybí – a většinou s sebou strhne i ostatní. Má talent pro vedení lidí, nebojí se začít z nuly

Harrison Ford

Aretha Franklin

John Travolta

Emma Watson

a táhnout nový projekt. Kreativita a chuť měnit věci jsou jeho silnou stránkou. I v zaměstnání potřebuje volnost a vlastní tempo. Stereotyp ho ubíjí, ale krizové situace ho baví. Umí se rychle rozhodnout, má přesvědčivý projev a funguje jako motor týmu. Najde se všude tam, kde je pohyb a nápady – v médiích, kultuře, podnikání nebo sportu. Dobře obstojí i v roli manažera, designéra nebo politika. Pokud se naučí brzdit impulzivní rozhodnutí, nemusí pro něj být žádný cíl příliš vzdálený.

ZDRAVÍ

Žije naplno, někdy až moc. Tato povaha sice pomáhá překonávat potíže, ale snadno sklouzne k přepínání sil. Stres a přepracování mu nesvědčí, přesto má tendenci všechno zvládat sám. Měl by se naučit hledat rovnováhu mezi aktivitou a odpočinkem. Pohyb a zdravá strava mu dělají dobře.

MENŠINOVÉ ZNAMENÍ: DŘEVĚNÝ HAD

Lidé narození mezi 1. a 20. lednem 1966 patří podle čínského kalendáře ještě do předchozího roku – znamení dřevěného Hada. Ten působí pragmaticky a nikdy nejedná zbrkle – každé rozhodnutí dlouze promýšlí. Spoléhá na rozum víc než na instinkt, proto může působit zdrženlivě. V práci i vztazích bývá opatrný, věrný a oddaný, ale také závislý na blízkých. Je citlivý, hledá kompromisy a své emoce si často nechává pro sebe.

Dřevěný Had má vytříbený vkus a sklony k umění. Sbírá starožitnosti, hraje na hudební nástroje a patří k nejkreativnějším typům Hadů.

KULTURA

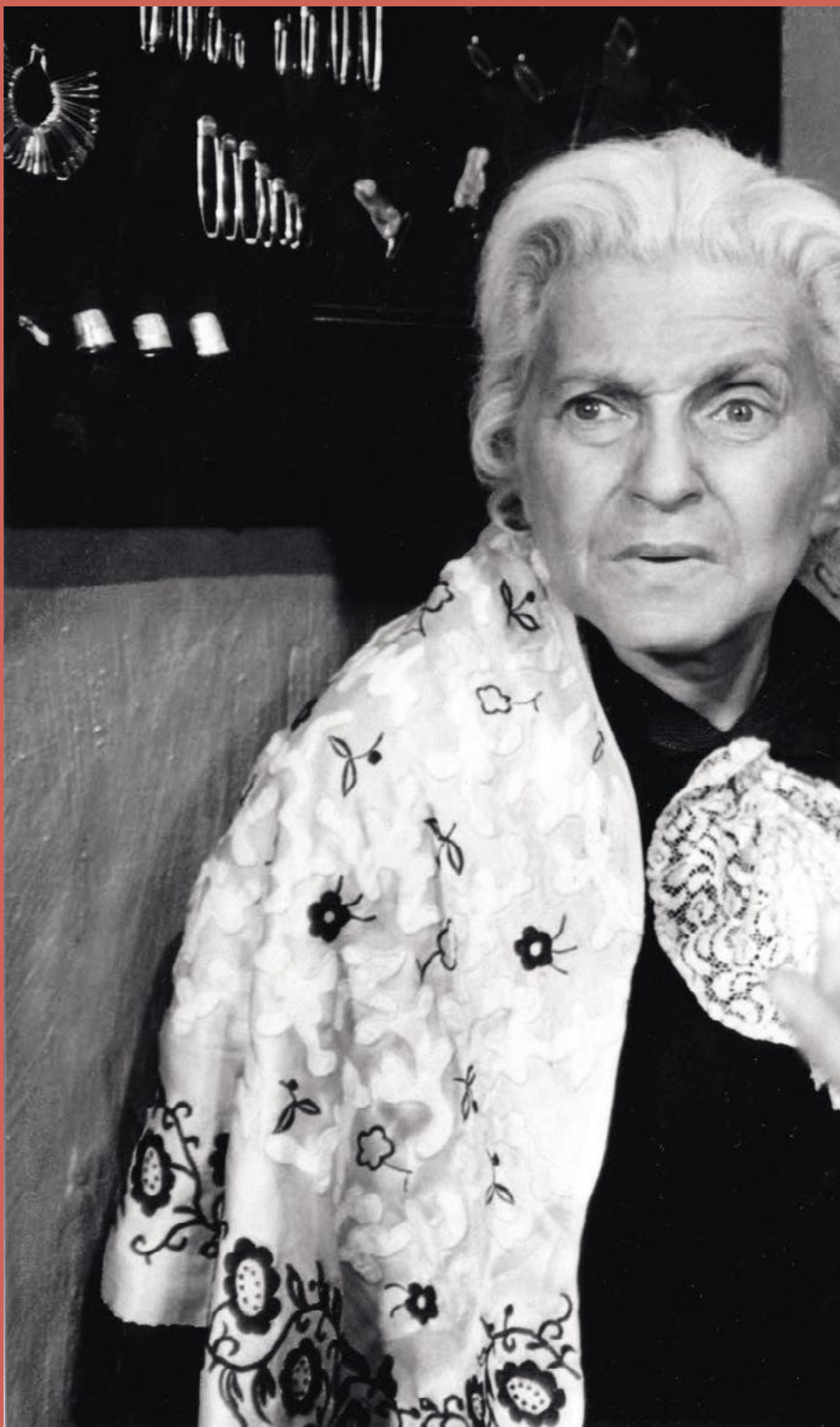

Foto ČTK / Borgis / Borgis archive

HUDBA

Hudba prochází změnami doma i ve světě. Beatles a Dylan přinesli nové přístupy, které ovlivnily, byť se zpožděním, i československé posluchače. U nás určovala tón schvalovací komise a začala Bratislavská lyra, která měla nabídnout zábavu „pod dohledem“. Gott opanoval Zlatého slavíka, který se poprvé vysílal v televizi, a rozhlasová *Houpačka* dávala prostor i mladým kapelám.

ČESKOSLOVENSKO

Československá hudba roku 1966 je slyšet všude – v rádiu, televizi, na festivalech i v klubech. Scéna balancuje mezi přísnou kontrolou a novou energií: bigbít se prodírá do rozhlasu, pop zpívají slavíci i začátečníci a stát nabízí „povolenou zábavu“ v podobě festivalů jako **Bratislavská lyra**. Právě v tomto roce se poprvé naplno promísila oficiální kultura s novými proudy a západními vlivy.

Karel Gott

Eva Pilarová

Waldemar Matuška

PRVNÍ ROČNÍK BRATISLAVSKÉ LYRY

Ve slovenské metropoli se 23.–26. června 1966 koná v Parku kultúry a oddechu (PKO) první ročník Mezinárodního festivalu tanečních písní Bratislavská lyra. Organizátoři Ján Siváček a Pavol Zelenay ze Svazu československých skladatelů vytvořili festival, který kombinuje domácí i zahraniční hvězdy a má ambici konkurovat západní Eurovizi.

Politický podtext

Bratislavská lyra není jen hudebním festivalem. V tehdejší Československu totiž panuje silná snaha „podchytit mládež“ a nabídnout jí místo „chození do kostela“ nebo západních vlivů vlastní atraktivní zábavu pod dohledem státu. Právě festival populární hudby má mladé lidi přitáhnout do koncertních sálů, kde se sice hraje moderně, ale vše je pod kontrolou a s jasně vymezenými hranicemi, co je ještě „přípustné“.

Slovenská hudební scéna je plná nových nápadů a silných osobností, jako jsou Dežo Ursiny nebo Marián Varga. Festival má za cíl podpořit nejen slovenskou tvorbu, ale i myšlenku československé spolupráce a „bratrství národů“.

Inspirací mu byly podobné akce v Maďarsku, Polsku nebo Bulharsku. Vše podporují kulturní organizace, rozhlas, televize i vydavatelství, které pomáhají festivalu získat prestiž a masovou popularitu.

Výsledky národní soutěže

- Zlatá lyra: **Karel Gott – *Mám rozprávkový dom*** (Vieroslav Matušík / Eliška Jelínková)
- Stříbrná lyra: **Helena Vondráčková & Marta Kubišová – *Oh, baby, baby*** (Bohuslav Ondráček / Jan Schneider)
- Bronzová lyra: **Waldemar Matuška – *Už modrej činžák zhas*** (Alfons Jindra / Václav Fischer)

Vítězství Karla Gotta s písní *Mám rozprávkový dom* je kompromisem mezi českou hvězdou a slovenskou melodií – a přesně takový signál festival vysílal: je to moderní, ale stále „naše“. Zvláštní pozornost vzbudila Gottova druhá

soutěžní píseň *Pošli to dál*, která sice neuspěla u poroty, ale zaujala zástupce německé Polydor, což odstartovalo Gottovu mezinárodní kariéru.

Výsledky mezinárodní soutěže Zlatý klíč:

- Zlato: **Lili Ivanova** (Bulharsko) – **Adagio** (Angel Zaberski / Jordán Milev)
- Stříbro: **Karel Gott** – **Mám rozprávkový dom**
- Bronz: **Helena Vondráčková & Marta Kubišová** – **Oh, baby, baby**

Československý rozhlas přenáší festival živě, televize natáčí záznamy pro pozdější vysílání. Mezinárodní soutěž byla vysílána přes Intervizní síť jako socialistická odpověď na Eurovizi. Karel Gott zazpíval *Mám rozprávkový dom* slovensky, což podpořilo jeho popularitu na Slovensku.

SLAVÍK POPRVÉ V TELEVIZI

V roce 1966 už je Zlatý slavík zavedenou anketou časopisu *Mladý svět*. A její výsledky ukazují, že publikum má jasno. První místo obsadil Karel Gott, který tak získal čtvrté vítězství v řadě. Tehdy už nešlo jen o popularitu, ale spíš o potvrzení pozice na domácí scéně. Mezi mladými lidmi je Zlatý slavík jednou z nejsledovanějších kulturních událostí roku.

Předávání cen poprvé vysílá televize 18. února ve 20.30 z pražského Domu kultury pracujících na Smíchově. Přenos moderuje herec, zpěvák a scenárista Darek Vostřel a účinkují zde i Waldemar Matuška, Helena Vondráčková, Eva Pilarová či Václav Neckář. Vstupenky na tuto událost se objednávaly na dobírku, ale počet zájemců překonal kapacitu sálu, a tak se nedostalo na každého. Jeden lístek stál 25, 20 nebo 15 Kčs.

Pravidla hlasování: V anketě bylo odevzdáno 11 213 platných anketních lístků a čtenáři dávali hlasy šedesáti zpěvákům a 47 zpěvačkám. Hlasovalo se prostřednictvím korespondenčního lístku, zařazeny byly jen správně vyplněné lístky s nalepeným kuponem, který vyšel v *Mladém světě*. Platný hlas obsahoval pořadí tří zpěváků, zpěvaček a písní. Padesát vylosovaných účastníků ankety získalo jako odměnu gramofonovou desku.

Už i v tomto roce se objevily dohady o tom, zda je tato anketa objektivním obrazem oblíbenosti zpěváků a písničkářů. Redaktor *Mladého světa* Antonín Jelínek po vyhlášení výsledků řekl: „Když se ohlédneme pět let dozadu, kdy jsme s anketou začínali, došlo k jedné podstatné změně. Tehdy dělala písničkářka zpěváka. Byla éra Semaforu, a tak například stačilo, aby dostal dobrou písničku Matuška, a byl první Matuška. Dneska zase dělá zpěvák písničku. Letos musí vyhrát písničkář, kterou zpívá Karel Gott, a sebelepší písničkář, kterou bude zpívat někdo jiný, se nemůže dostat na první místo.“

Výsledky Zlatého slavíka za rok 1966

1. Karel Gott (9 008 hlasů)
2. Waldemar Matuška (5 634 hlasů)
3. Václav Neckář (4 843 hlasů)

1. Marta Kubišová (8 542 hlasů)
2. Eva Pilarová (7 314 hlasů)
3. Helena Vondráčková (6 804 hlasů)

1. *C'est la vie* (10 169 hlasů) – Karel Gott
2. *Pošli to dál* (8 861 hlasů) – Karel Gott
3. *Bum, bum, bum* (5 354 hlasů) – Karel Gott

Karel Gott

Marta Kubišová a Helena Vondráčková

NEJPOPULÁRNĚJŠÍ PÍSNĚ

- *C'est la vie; Pošli to dál; Bum, bum, bum* – Karel Gott
- *Sbohem lásko* – Waldemar Matuška
- *Oh, baby, baby* – Marta Kubišová a Helena Vondráčková
- *Vyznání* – Pavel Novák
- *Lékořice* – Václav Neckář
- *Stín katedrál* – Helena Vondráčková, Václav Neckář
- *Dej mi pár okovů* – Karel Hála
- *Boty proti lásce* – Yvonne Přenosilová
- *Chytila jsem motýlka* – Helena Vondráčková
- *Snad jsem to zavínil já; Dej mi víc své lásky* – Olympic

KRÁL POPU NA VRCHOLU

Karel Gott se ocitá na výsluní a sbírá jednu cenu za druhou. Získává čtvrtého Zlatého slavíka, s písní *Mám rozprávkový dom* vítězí na prvním ročníku Bratislavské lyry a jeho hity *C'est la vie*, *Pošli to dál* a *Bum, bum, bum* patří k posluchačsky nejoblíbenějším. Jeho coververze západních písní, jako *Michelle* od The Beatles, sice procházely cenzurními úpravami, ale díky charismatičkému projevu a bigbandovým aranžím dokázaly spojit svět

Waldemar Matuška

Pavel Novák

Olympic

Yvonne Přenosilová

„povolené“ a „zakázané“ hudby. Oslovily tak široké spektrum posluchačů napříč generacemi i prostředím.

Nahrávací session pro *C'est la vie* a *Pošli to dál* trvala pouhých 8 hodin – Gott prý texty zpíval napoprvé bez chyby.

Hudební hit ***C'est la vie***, natočený 2. května 1966 ve Studiu Strahov, přinesl Karlu Gottovi dalšího Zlatého slavíka. Skladba Jaromíra Klempíře s francouzským názvem a swingovým aranžmá působí v socialistickém Československu exoticky a stává se takovým hitem, že ji lidé při koncertech požadují dvakrát.

Píseň ***Pošli to dál*** skladatele Jaromíra Klempíře a textaře Jiřího Štáidla byla natočena s orchestrem dirigovaným Josefem Vobrudou. Získala Cenu kritiky na 1. ročníku Bratislavské lyry a obsadila druhé místo v anketě časopisu *Mladý svět*.

Olympic už je v roce 1966 známá skupina, ale právě v tomto roce se stal kapelou, kterou znají nejen teenageři, ale i jejich rodiče. Hity jako ***Snad jsem to zavinil já*** a ***Dej mi víc své lásky*** definovaly domácí podobu bigbítu. Skupina se objevuje na klubových scénách po celém Československu, i když cenzura je stále drží pod dohledem.

Píseň *Dej mi víc své lásky* nezaznívala jen na koncertech. Olympic skladbu nahrál přímo ve studiu Československého rozhlasu, a díky tomu se písnička pouštěla i v rádiu a stala se notoricky známou, což v roce 1966 pro bigbítovou skladbu nebylo vůbec automatické.

Stín katedrál, duet Heleny Vondráčkové a Václava Neckáře, byl jednou z nejtemnějších a nejpoetičtějších písní roku. Skladba kombinuje Vondráčkově jemný soprán s Neckářovým drsnějším projevem, což vytváří dramatický kontrast. Text o „stínu katedrál“ a „hudbě sfér“ je pro tehdejší popovou scénu neobvykle abstraktní, téměř filozofický. Hudbu složil Karel Svoboda a text napsal Ivo Fischer, inspirovaný vlastními zážitky z Paříže. Přestože měla skladba smutný a ponurý nádech, vystupovala tím z řady a stala se hitem.

Text „Přej si, co chceš – zlatý důl nebo věž“ někteří fanoušci chápou jako narážku na touhu po svobodě.

Píseň **Sbohem lásko** (Karel Svoboda, Jiří Štaidl) nazpíval Waldemar Matuška s orchestrem Václava Hybše a stala se jedním z jeho nejsilnějších lyrických výkonů. Zazněla mimo jiné v rozhlasové *Houpačce* a toho roku patřila k nejžádanějším písním na přání. Píseň ukazuje méně obvyklou polohu Matuškovu projevu – klidnou a melancholickou, což u něj tehdy nebylo běžné.

HITPARÁDA, KTERÁ HÝBALA REPUBLIKOU

Rozhlasová *Houpačka* je v roce 1966 fenoménem nedělních dopolední a středečních odpolední, kdy se vysílala repríza. V hodinovém rozhlasovém pořadu soutěžilo vždy třináct domácích a třináct zahraničních písní. Osm nejúspěšnějších písní pocházelo z předchozího kola a k tomu bylo vždy pět novinek, které vybírali hudební publicista Jiří Černý s manželkou Miroslavou. Ve výběru měli volnější ruku, a tak pouštěli i podomácku nahrané písně začínajících kapel, klidně s mizernou technickou kvalitou. Pro mladé skupiny to byla často jediná šance, jak se dostat k publiku.

O pořadí hlasovali posluchači formou korespondenčních lístků a výsledky byly pravidelně publikovány v časopisech *Melodie* a *Mladý svět*.

Třináct na houpačce – zahraniční (prosinec 1966)

1. <i>Marmor, Stein und Eisen bricht</i> – Drafí Deutscher	5 501
2. <i>Crazy Love</i> – Paul Anka	5 202
3. <i>Yesterday Man</i> – Chris Andrews	5 086
4. <i>Girl</i> – Beatles	4 828
5. <i>The Young Ones</i> – Cliff Richard	4 549
6. <i>Barbara Anna</i> – Beach Boys	3 582
7. <i>Sunny Afternoon</i> – Kinks	3 525
8. <i>Black Is Black</i> – Los Bravos	3 015

Do dalšího kola nepostupují

9. <i>These Boots Are Made for Walkin'</i> – Nancy Sinatra	2 917
10. <i>Nathalie</i> – Gilbert Bécaud	2 070
11. <i>Inside Looking Out</i> – The Animals	1 729
12. <i>River Deep – Mountain High</i> – Ike & Tina Turner	1 530
13. <i>I Put a Spell on You</i> – The Alan Price Set	1 195

Třináct na houpačce – domácí (prosinec 1966)

1. <i>C'est la vie</i> – Karel Gott	8 471
2. <i>Bum, bum, bum</i> – Karel Gott	7 951
3. <i>Stín katedrál</i> – Helena Vondráčková, Václav Neckář	7 889
4. <i>Dívčí pláč</i> – Jaromír Mayer	7 302
5. <i>Vyznání</i> – Pavel Novák	6 741
6. <i>Povídej</i> – Flamengo	6 475
7. <i>Budu chodit po špičkách</i> – George and Beatovens	3 883
8. <i>Údolí děsu</i> – Milan Drobný	3 854

Do dalšího kola nepostupují

9. <i>Už mě leccos neláká</i> – Karel Gott a Karel Hála	3 728
10. <i>Balada o stoce</i> – The Spies	2 243
11. <i>Oh, baby, baby</i> – Marta Kubišová a Helena Vondráčková	2 242
12. <i>Jako Penelopé</i> – Yvetta Simonová	1 926
13. <i>Blues samotářky</i> – J. Šlitr / J. Suchý	1 393

Československý rozhlas a Československá televize jsou pod silnou kontrolou komunistického režimu. Cenzura hlídá, co se smí vysílat, a omezuje svobodu projevu. Každý pořad prochází dvoustupňovým schvalováním. Textová komise kontroluje „ideovou nezávadnost“ a hudební redakce posuzuje stylovou přiměřenost – bigbandové aranžmá je preferováno před rockovými experimenty. Přesto se v hudebních a zábavných pořadech začínají objevovat nové nápady a vznikají základy pozdějšího rozkvětu českého popu. Často se hrají upravené verze západních hitů a záznamy z festivalů, jako je Bratislavská lyra, které pomáhají lidem poznat světovou hudbu, i když jen omezeně. Rokem 1966 začíná doba, kdy televize a rozhlas přestávají být jen nástrojem propagandy a začínají ovlivňovat hudební vkus a kulturu celé generace.

V Praze vzniká skupina **Flamengo** a prvním velkým hitem kapely se stává skladba **Povídej**, kterou nazpíval tehdy už populární Pavel Novák. Právě s ním se Flamengo zařadilo mezi domácí průkopníky bigbítu – písnička rychle zlidoví a proniká i do rozhlasových hitparád, což tehdy nebylo

samozřejmostí. V sedmdesátých letech řady kapely krátce rozšířil i Vladimír Mišík, který pak s Flamengem natočil legendární album *Kuře v hodinkách*. Brněnská skupina **Synkopy 61** získává v květnu 1966 na Mezinárodním hudebním festivalu v polských Gliwicích první cenu „Gliwicki X“. Sedmnáct soupeřících poráží také díky vícehlasým vokálům, za které si vysloužila přezdívku „moravští Beach Boys“. Jejich zvuk je tehdy v československé hudbě něčím výjimečným a je důkazem, že domácí hudba dokáže konkurovat mezinárodní scéně. Na pozvání polské Jazzfederace pak v červenci vystoupili v Gdaňsku před 30 000 diváky.

ZAHRANIČNÍ HUDBA

Zahraniční scéna v roce 1966 exploduje kreativitou. Beatles se rozloučili s koncertováním a ponořili se do studiové magie. Bob Dylan vydává první rockové dvojalbum. Rolling Stones přidávají do písně sitár, Doors nahrávají své temné debutové skladby a Hendrix přepisuje pravidla kytarové hry. Všechny tyto zvuky přicházejí do Československa se zpožděním, z rozhlasových vln, z pašovaných vinylů nebo magnetofonových nahrávek.

BEATLES: HUDEBNÍ EXPERIMENTY A KONTROVERZE

Rok 1966 představuje pro Beatles zásadní a přelomové období. Vydávají své sedmé studiové album *Revolver*, které je považováno za jedno z jejich

Beatles a jejich koncert na střeše

nejlepších děl. V tomto roce také ukončili veřejné koncertování. Poslední oficiální koncert pro platící publikum odehráli 29. srpna 1966 v Candlestick Park v San Franciscu. Důvodem tohoto rozhodnutí je nejen vyčerpání z neustálého koncertování, ale také technické problémy s aparaturou, která nezvládala překonat hluk fanoušků, a komplikovanost jejich nové hudby, již nebylo možné plně reprodukovat naživo.

Beatles dlouho platili za rekordmany v návštěvnosti koncertů – jejich vystoupení přilákalo přes 55 000 fanoušků. Tento rekord v roce 1966 padl, když na koncert Newyorské filharmonie s Beethovenovou *Devátou symfonií* v Central Parku přišlo přibližně 70 000 posluchačů. Klasika porazila beat!

LENNONŮV SKANDÁL – VĚTŠÍ NEŽ JEŽÍŠ

Rok 1966 je poznamenán kontroverzním výrokem Johna Lennona, který prohlásil, že Beatles jsou populárnější než Ježíš Kristus. Tento výrok způsobil v USA vlnu odporu, kde některé rozhlasové stanice bojkotovaly jejich hudbu a někteří lidé pálili jejich desky.

V reakci na tuto kontroverzi je Lennon nucen omluvit se v srpnu 1966 na tiskové konferenci v Chicagu. Během omluvy vysvětlil, že jeho slova byla vytržena z kontextu a že nechtěl nikoho urazit. Lennon přiznal, že ho celá situace mrzela, ale zároveň ji vnímal jako důležitou lekci o síle médií a veřejného mínění. „Nejsem proti Bohu, proti Kristu ani proti náboženství. Neříkal jsem, že jsme větší nebo lepší. (...) Věřím, že to, co lidé nazývají Bohem, je něco v každém z nás. (...) Jestli chcete, abych se omluvil, jestli vás to potěší, tak dobře, omlouvám se.“ Přestože se situace uklidnila, incident zůstává jedním z nejvíce diskutovaných momentů v historii Beatles.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Můj rok 1966.

Pokud se Vám ukáзка líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.